

TYÖNEUVOSTO
Mikonkatu 4, PL 34
00023 Valtioneuvosto
puh. 09-645 593

PÄÄTÖS

13.10.2005

Nro 1407-05

14/2005

Lausunnonpyytäjä:

Tarkastuslautakunta

Vireille:

21.9.2005

Lausuntopyyntö

Tarkastuslautakunta on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, mitä valtion virkamiesten työaika-asetusta sovellettaessa tarkoitetaan tuomioistuimella ja täyttääkö tarkastuslautakunta mainitussa asetuksessa tarkoitettujen tuomioistuimen tunnusmerkit.

Tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslain 17 luvun 7 ja 8 §:ssä. Tarkastuslautakunnan asettaa valtioneuvosto enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siihen kuuluu puheenjohtaja, tarpeellinen määrä varapuheenjohtajia ja muita jäseniä. Jäsenten oikeudesta pysyä virassaan on muutoin voimassa mitä tuomarinviran haltijoista säädetään. Asian käsittelyssä tarkastuslautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia, jollei toisin erikseen säädetä. Asiat valmistelee ja esittelee esittelijä.

Tarkastuslautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava lautakuntatyyppinen muutoksenhakuelin. Tarkastuslautakunta toimii ensimmäisen muutoksenhakuasteensa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeensaajien asumistukea sekä maahanmuuttajan erityistukea koskevissa asioissa. Tarkastuslautakunta on ylimpänä muutoksenhakuasteena sairausvakuutusasioissa, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, sotilasavustusta ja äitiysavustusta koskevissa asioissa.

Tarkastuslautakunnassa suoritettiin työsuojelutarkastus 10.3.2005, ja siitä laaditun pöytäkirjan mukaan tarkastuslautakunnan tulee selvittää työaikalain soveltaminen tarkastuslautakunnan esittelijöihin. Esittelijöihin ei ole sovellettu työaikalakia, ja perusteena on ollut valtion virkamiesasetuksen (822/1996) 1 §, jonka mukaan työaikalakia ei sovelleta tuomioistuimen esittelijään. Tarkastuslautakunta on pyytänyt toukokuussa 2005 asiasta lausuntoa valtiovarainministeriön henkilöstöosastolta, mutta vastauksen mukaan henkilöstöosasto ei ole asiassa toimivaltainen.

Tarkastuslautakunta katsoo, että se täyttää tuomioistuimelle asetetut tunnusmerkit, ja on toimintonsa puolesta verrattavissa hallintotuomioistuimeen. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-333/00, että tarkastuslautakuntaa on pidettävä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 234 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tuomioistuimena.

Perustelut

Tarkastuslautakunta on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa tuomioistuimen käsitteestä työaikalain säädännön aineellisena tulkintaongelmana. Ennen kuin työneuvosto voi ottaa kantaa tähän kysymykseen, asiassa on ratkaistava, onko tarkastuslautakunta työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004, työneuvostolaki) 8 §:ssä tarkoitettu tuomioistuin, jolla on oikeus pyytää lausuntoa työneuvostolta. EU:n perustamissopimuksen 234 artiklalla ei ole tämän kysymyksen kannalta välittömästi ratkaisevaa merkitystä.

Työneuvostolain 8 §:ssä on tyhjentävästi säädetty ne tahot, jotka voivat pyytää työneuvoston lausuntoa. Säännöksen mukaan lausuntoa voi muiden ohessa pyytää *tuomioistuin*. Tuomioistuimen käsitettä ei ole perusteltu lain esitöissä.

Suomen perustuslain (731/1999) 98 §:ssä on säädetty tuomioistuinlaitoksen rakenteesta. Yleisten tuomioistuinten (käräjäoikeus, hovioikeudet ja korkein oikeus sekä alueelliset hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus) lisäksi tuomiovaltaa voi käyttää erikseen määrätyillä toimialoilla erityistuomioistuimet, joista säädetään lailla. Lain esitöiden mukaan (HE 1/1998) tuomioistuinlaitoksen yleisestä rakenteesta on säädetty perustuslaissa, koska julkisen vallan käyttöä koskevien perusratkaisujen tulee ilmetä siitä kattavasti. Perustuslaissa tarkoitettuja erityistuomioistuimia ovat markkinaoikeus, työtuomioistuin, vakuutusosasto ja valtakunnanoikeus. Perusteluissa todetaan, että yleisten tuomioistuinten ja erityistuomioistuinten ohella lainkäyttövaltaa on myös ”erilaisilla valitusten käsittelyä varten perustetuilla muutoksenhakulautakunnilla tai tuomioistuinten kaltaisilla lainkäyttöelimillä. Niiden asemaa ei ole yleensä järjestetty kaikilta osin tuomioistuimille asetettujen vaatimusten mukaisesti.--- Tällaisten lainkäyttöelinten ei katsota kuuluvan varsinaisesti tuomioistuinlaitokseen eikä niitä ole tarpeen erikseen säännellä perustuslaissa.”.

Hallintolainkäyttölain (586/1996) 1 §:n mukaan lakia sovelletaan lainkäyttöön yleisissä hallintotuomioistuimissa. Lakia sovelletaan sen 1 §:n 2 momentin mukaan myös, kun päätökseen haetaan muutosta muutoksenhakuasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta tai muulta tähän rinnastettavalta erityiseltä viranomaiselta.

Työneuvosto katsoo, että työneuvostolain 8 §:ssä tuomioistuimella tarkoitetaan lainkäyttöelintä, joka voi käsitellä työsuojelulakien tulkintaa tai soveltamista koskevaa asiaa, josta työneuvosto voi

antaa lausuntoja työneuvostolain 7 §:n perusteella. Lausuntoa on pyydetty työsuojelulakeja soveltavan elimen ominaisuudessa. Tarkastuslautakunta ei ole tällainen elin. Tarkastuslautakunta on lisäksi esittänyt lausuntopyyntönsä työnantajaviranomaisen ominaisuudessa.

Edellä esitetyistä syistä tarkastuslautakunnalla ei ole oikeutta pyytää työneuvoston lausuntoa.

Lopputulos

Työneuvosto jättää tarkastuslautakunnan tekemän lausuntopyynnön tutkimatta.

Sovelletut lainkohdat

Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 7 ja 8 § sekä Suomen perustuslain (731/1999) 98 §.

Päätös on yksimielinen. Päätös perustuu puheenjohtaja Saloheimon, jäsenten Kangasperko, Posio, Virtanen, Äimälä, Rusanen, Ahonen ja Eiskonen mielipiteeseen.